

Sygn. akt I ACz 225/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący : SSA Robert Jurga

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Syndyka Masy Upadłości (...)S.A. w upadłości likwidacyjnej w C.**

przeciwko **Skarbowi Państwa-Staroście (...)**

o zapłatę

na skutek zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział I Cywilny z dnia 8 stycznia 2016 r. sygn. akt I C 2075/15 w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Robert Jurga

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 8 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Krakowie odmówił zwolnienia strony powodowej od kosztów sądowych. W jego uzasadnieniu wskazano, że syndyk nie wykazał w żaden sposób, iż nie ma dostatecznych środków na uiszczenie opłaty sądowej od pozwu. Sąd Okręgowy wskazał, że zwolnienie upadłego przedsiębiorstwa od kosztów sądowych nie następuje tylko z uwagi na fakt ogłoszenia upadłości. Uzależnione jest od wykazania, że jego efektywne aktywa (gotówka, towary itp.) nie wystarczą na pokrycie tych kosztów (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 1966 roku, sygn. akt: I CZ 53/66, PUG 1967, nr 2, poz. 65). Oczywistym jest fakt, że syndyk upadłej spółki przeznacza istotną część uzyskanych środków pieniężnych na spłatę wierzycieli. Jednakże z treści wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i przedłożonych dokumentów wynika, że obecnie na jej koncie znajduje się kwota kilku tysięcy złotych, a na lokacie posiada ona środki w wysokości ok. 80.000,00 zł. Zakładając nawet, że część tych środków musi on przeznaczyć na koszty związane z prowadzeniem postępowania upadłościowego, przyjąć należy, iż pozostałą sumę może uiścić tytułem opłaty sądowej od pozwu, wynoszącej w tym przypadku 14.620,00 zł.

Zażalenie od powyższego postanowienia złożyła strona powodowa, zaskarżając je w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania a to :

- art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez uznanie, iż sytuacja majątkowa masy upadłości pozwala na pokrycie bardzo wysokiej opłaty sądowej od pozwu prawie 14.620 zł ;

- art. 365 § 1 Kpc poprzez orzeczenie o dobrej sytuacji finansowej spółki w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy w Krakowie jest związany postanowieniem Sądu Upadłościowego w zakresie dokonania ustaleń co do istnienia u upadłej stanu niewypłacalności równoznacznego z „byciem” w złej sytuacji finansowej co powinno być podstawą do uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych ;

- art. 233 Kpc poprzez błędne ustalenie, iż spółka (...) SA osiągnęła przychody z działalności w sytuacji, gdy taka pozycja w zeznaniach podatkowych oraz w sprawozdaniu finansowym wynikała wyłącznie z faktu obowiązki odpowiedniego księgowania zdarzeń gospodarczych, stanowiących jedynie typowe czynności likwidacyjne i w żadnym wypadku nie zwiększających wartości masy upadłości .

Powołując się na powyższe zarzuty strona powoda wniosła o :

- zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie jej od kosztów sądowych w całości

względnie o

- uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Zażalenie strony powodowej jest bezzasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Postanowienie Sądu I instancji pozostaje w zgodzie z regułami udzielania zwolnienia od kosztów sądowych przewidzianymi w art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 1025). Podzielając przedstawione przez Sąd I instancji okoliczności i ich ocenę skutkujące odmową zwolnienia powodowej spółki od opłaty sądowej Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że stworzona przez ustawodawcę możliwość skorzystania przez stronę procesu z dobrodziejstwa tzw. prawa ubogich wymaga jednak, aby strona ubiegająca się o takie zwolnienie w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości wykazała, iż faktycznie nie jest w stanie uzyskać odpowiednich funduszy na pokrycie kosztów sądowych. Ubiegający się o zwolnienie od kosztów sądowych zanim złoży wniosek powinien poczynić oszczędności we własnych wydatkach. W postanowieniu z dnia 24 września 1984 r. (II CZ 104/84) Sąd Najwyższy przyjął, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ubiegający się o taką pomoc nie może uszczuplać swego majątku, a przeciwnie – powinien poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby poczynione w ten sposób oszczędności okazały się niewystarczające może zwrócić się o pomoc państwa. W pierwszej kolejności konieczne jest poczynienie oszczędności we własnych wydatkach. Pomoc państwa w postaci zwolnienia od kosztów sądowych może mieć miejsce dopiero wtedy gdy poczynione oszczędności okażą się niewystarczające. Co prawda powyższe postanowienie dotyczy bezpośrednio osób fizycznych jednakże poglądy w nim wyrażone (zwłaszcza obowiązek pełnego przedstawienia swojej sytuacji majątkowej i poczynienia oszczędności przed wystąpieniem z wnioskiem) należy odnosić także do osób prawnych ubiegających się o zwolnienie od kosztów sądowych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego fakt ogłoszenia upadłości strony powodowej niczego nie zmienia w tej ocenie. Reguły udzielania zwolnienia od kosztów sądowych są identyczne tak w przypadku osoby prawnej znajdującej się w stanie upadłości jak i osoby prawnej, która nie została dotknięta tym postępowaniem. Gdyby było inaczej i np. cel w jakim jest prowadzone postępowanie upadłościowe czy liczba wierzycieli biorących udział w tym postępowaniu miały decydować o automatycznym zwolnieniu od kosztów sądowych, odpowiednie regulacje zostałyby zamieszczone w ustawie o kosztach sądowych sprawach cywilnych lub prawie upadłościowym i naprawczym. Próżno ich tam szukać. O możliwości zwolnienia od kosztów sądowych także w przypadku upadłych przedsiębiorców – osób prawnych decyduje wyłącznie stan, w którym ubiegający się o takie zwolnienie wykaże, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego strona powodowa tego nie wykazała a co więcej sama przyznała, że dysponuje odpowiednimi funduszami na ich pokrycie. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych w żadnym wypadku nie może służyć kredytowaniu działalności gospodarczej strony przez Skarb Państwa. Koszty sądowe należą do normalnych kosztów tej działalności, które muszą być traktowane tak jak każde inne wydatki, a od wyboru żalącej zależy, które wydatki preferuje i które zamierza pokrywać. Nie ma bowiem żadnych podstaw prawnych, aby jakiegokolwiek inne zobowiązania traktować w uprzywilejowany sposób względem kosztów sądowych. Nawet upadły przedsiębiorca powinien tak planować wydatki i gospodarować środkami finansowymi, aby zabezpieczyć pewne kwoty na pokrycie ewentualnych kosztów sądowych. Dla takiej oceny znaczenie ma także

data ogłoszenia upadłości. Postępowanie to jest prowadzone od maja 2013 r. co zdaniem Sądu Apelacyjnego jest wystarczającym czasem za zaplanowanie i wdrożenie procedury likwidacji majątku masy upadłości z uwzględnieniem ewentualnych postępowań sądowych wszczynanych w celu odzyskania środków do niej należących. Koszty tych postępowań stanowią wydatek masy upadłości należą do kosztów postępowania upadłościowego (art. 230 puin) i powinny być brane pod uwagę przy ocenie potrzeby umorzenia postępowania upadłościowego (art. 361 puin). Sąd Apelacyjny zwraca uwagę także na treść art. 232 puin, który pozwala na pozyskanie środków na koszty postępowania upadłościowego od osób najbardziej zainteresowanych skuteczną i pełną likwidacją masy upadłości. Strona powodowa zatem nie znajduje się w sytuacji, w której nie posiada prawnych i faktycznych możliwości pozyskania środków na koszty sądowe. Za bezzasadne zatem uznaje Sąd Apelacyjny zarzuty strony powodowej naruszenia art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i art. 233 Kpc. Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 365 § 1 Kpc. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości strony powodowej przesądza jedynie o istnieniu przesłanek do wydania takiego postanowienia. Jest prawnie irrelevantne dla oceny wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych złożonego po upływie 18 miesięcy od daty jego wydania.

Stosownie zatem do powyższego, Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do wzruszenia zaskarżonego postanowienia, oddalił zażalenie strony powodowej jako bezzasadne stosownie do treści art. 385 w związku z art. 397 § 2 Kpc.

SSA Robert Jurga